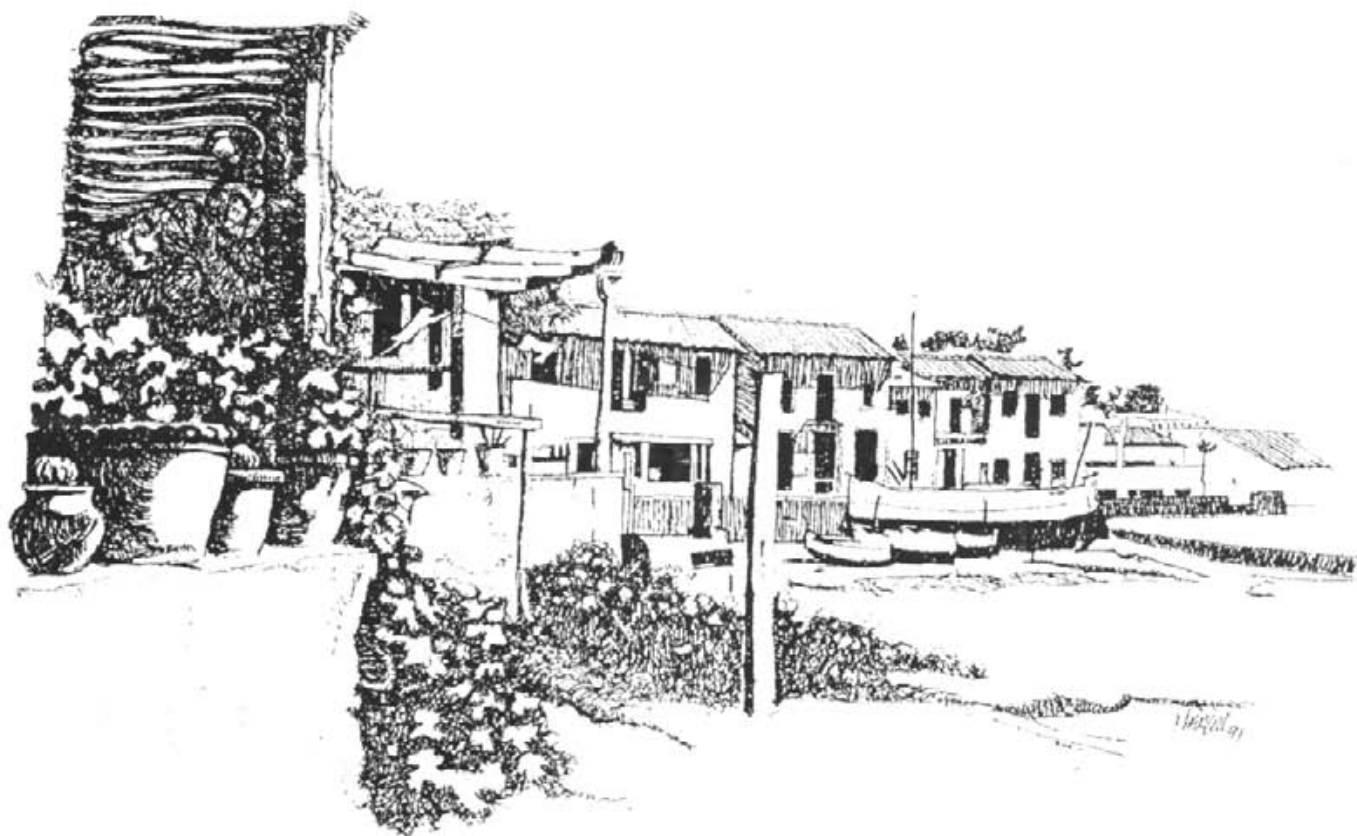

nº 170

Capdepera i Cala Rajada

desembre 1995

Bon Nadal !

Cap Vermell
desembre 1995
Nº 170

.....
Obra Cultural Balear
Capdepera i Cala Rajada

Hem fet aquest número:

Joan Rai
Pep Terrassa
Jaume Fuster
Paco Galian
Sebastià Ferrer
Joan Espiritusanto
Miquel Ferragut
Lluçà Sirer
Isidor Rodríguez
Andreu Genovart
Teresa Flaquer
Miquel Lliteres
Joan Pujadas
Joan Lull

.....
Depòsit legal 1197/80
Imprimeix:
Tirrena (Manacor)

*Cap Vermell no
es fa responsable dels
articles firmats pels seus
col·laboradors.*

*Així mateix
s'ofereixen aquestes
planes a tots els que hi
vulguin expressar la seva
opinió.*

Cap Vermell
Apartat de correus 69
Capdepera

PORTALET

pic PAC poc

Si hi ha aspectes de la nostra vida que ens preocupen especialment, el de la salut n'és un, i, com a conseqüència, el de l'assistència mèdico-sanitària. Tan important és aquest aspecte que la mateixa Constitució Espanyola ho recull a l'article 43.1: Es reconeix el dret a la protecció de la salut; i 43.2: Correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i a través de les prestacions i dels serveis necessaris. La llei establirà els drets i els deures de tothom en aquest punt.

Tot i reconeguent els avenços que en aquest camp s'han fet en els últims anys, sobretot pel que fa a la universalització de l'assistència sanitària, el sistema presenta encara massa deficiències i mancances, quan no situacions clarament regressives. Fets luctuosos ocorreguts recentment en el nostre poble resulten especialment preocupants, per bé que rebutjam qualsevol instrumentalització que se'n vulgui fer, vengui d'on vengui. El cas és que aquell dret constitucional que invocàvem, ara per ara, segueix constituint un camp manifestament millorable.

Molt s'ha parlat de la necessitat de comptar amb un Punt d'Assistència Continuada (PAC) a Capdepera. El nombre d'habitants és un argument indiscutible a favor d'aquesta solució. També nosaltres, des de **Cap Vermell**, ens sumam a aquesta justa reclamació. Ara bé, ens hem d'apressar a afegir que un PAC no és la panacea. Tots voldríem tenir el metge al portal de casa. Però, en una població tan dispersa com la del municipi de Capdepera, es posàs on es posàs, sempre estaria enfora d'algú. Així que, sense renunciar a res, el que sí exigim, ja, és que els serveis disponibles funcionin bé. Això ja seria prou. Un metge més de guàrdia durant les hores nocturnes estalviaria ensurts i garantiria l'assistència domiciliària en cas de vertadera urgència, a més d'ésser aquesta una solució sempre més econòmica que l'obertura d'un PAC nou. Com a mínim podria ésser una mesura transitòria, els resultats de la qual demostrarien o no la necessitat de fer més passes.

En tot cas, el que sembla és que una Administració obsessionada per retallar el dèficit públic, en la sanitat hi té un camp d'experimentació immillorable. Encara que això sigui a costa de la salut dels ciutadans.

Plaça des Sitjar

Endemisme

A la zona d'es Carregador es troba una espècie endèmica en greu perill d'extinció. Es tracta d'una petita planta que només existeix a Capdepera i posseeix un valor incalculable per als botànics, segons l'investigador de la UIB, Xavier Tébar. El nom científic d'aquesta espècie és *limonium*, coneguda popularment com *sempreviva blava*. Curiosament, alguns exemplars poden tenir una antiguitat de mils d'anys i la seva altura no sol passar dels 40 centímetres. La seva floració, molt espectacular, sol durar tot l'estiu. Es tracta, com es veu, d'un autèntic tresor del nostre litoral, del que cal tenir-ne cura si no volem que acabi per desaparèixer.

Valor cadastral

El 15 d'octubre, un diari de Ciutat xifrava el valor cadastral mitjà de cada municipi. El nostre, amb 7.499.000 ptes., es troba entre la colla de municipis que es situen al davant, només superat per Sant Llorenç, Muro i Alcúdia. Aquest valor tan elevat afecta directament a l'hora de pagar la contribució, però, a més, també es reflexa en la declaració sobre la renda i en els canvis de titularitat dels immobles (vendes, donacions, herències).

Tots els municipis de la costa tenen uns valors més alts, però sense uniformitat. Així, les cases d'Artà es valoren quasi a la meitat de les nostres; a la veïna Son Servera, un terç menys; mentre a Manacor, els valors són dos terços inferiors.

Tots seguim esperant la promesa revisió d'aquests

valors, feta pels actuals i els passats responsables municipals.

Centre de secundària

Ja s'ha anunciat que la construcció del centre d'educació secundària i el pavelló esportiu d'es Figueras, seran les inversions més destacades del proper pressupost municipal. Els dubtes que sobre aquests projectes havien planat darrerament, pareix que s'han dissipat totalment i l'inici de les obres més o menys imminent.

Del pressupost, malgrat trobar-se en fase d'elaboració, cal preveure un augment de recursos i per tant d'inversions, donada la favorable situació econòmica general i l'augment de la pressió fiscal dels darrers anys (IAE, actualització del cadastre...)

Judici

L'ex batle i regidor de l'Ajuntament, Salvador Moll, ha estat citat a judici, a la ciutat de Granada, en relació a un cas de receptació d'obres d'art robades a l'església del Carmen de los Mínimos. La vista es troba suspesa per incompareixença d'alguns testimonis. Alguns regidors del passat consistori també han estat citats en qualitat de testimonis de la defensa. De les notícies de la premsa, se'n desprèn que el principal testimoni de l'acusació contra Salvador Moll hauria rectificat la seva declaració inculpatòria.

Repetidors

La idea de Telefònica de construir un repetidor per donar senyal per a telefonia mòbil a la nostra zona, que s'instal·laria a la muntanya d'es Racó, no s'ha descartat. No obstant això, Telefònica ha fet diverses proves per trobar nous emplaçaments. Així, es parla d'instal·lar sengles antenes d'uns trenta metres a Artà i a Capdepera. Al nostre municipi, es situaria damunt l'edifici de la pròpia companyia, a Son Poca Palla, opció aquesta que també tendria un fort impacte visual. D'altra banda, la companyia Airtel està fent proves per instal·lar les seves torres i antenes, possiblement a sa Cova Negra, prop dels repetidors de televisió. Sigui com sigui i es faci on es faci,

semblam condemnats a sembrar d'antenes les muntanyes del municipi.

Rumors

Es parla que el convent de les Monges Franciscanes de Capdepera podria acabar convertint-se en la futura residència per a la gent gran. De moment només es tracta d'estudis previs de viabilitat.

També es parla que la biblioteca de Capdepera, encara a la seu de la Caixa, podria anar als baixos de ca'n Piricus, ocupant l'espai de l'actual guarderia municipal. Aquesta, per la seva banda, es traslladaria a l'Escorxador, prèvies les necessàries reformes. Tals possibilitats es troben en fase d'estudi, segons el regidor de cultura, Pep Gallego. Esperem que en el cas de l'Escorxador, aquest mantengui la seva fesomia característica.

Concerts

El C.C. Banda de Música, per la seva part, oferí el tradicional concert de Santa Cecília, el diumenge 17 de novembre. Un concert per corroborar, un cop més, la fase d'estabilitat d'aquesta agrupació i l'excel·lent nivell a què ja ens tenen acostumats.

El diumenge dia 3, l'Escola de Música oferí el seu clàssic concert de Nadal, amb la participació d'un bon grapat d'alumnes, els quals interpretaren petites obres i fragments per a guitarra i piano. La festa acabà amb la interpretació de dues nades per part de tot el grup, enmig de la gaubança de l'assistència, conformada bàsicament per pares i familiars que ompliren el Teatre Municipal. L'Ajuntament es sumà a la celebració, oferint una xocolatada amb ensaïmades.

Per últim, la Coral S'Alzinar oferí sengles concerts els dies 15 i 16, a Capdepera i Cala Rajada, respectivament. En el primer, alternaren amb la Coral Mont-Iliri, de Montuïri, i en totes dues ocasions els temes triats foren els propis de les dates nadalenes.

Setmana Evangèlica

Com s'havia avançat des de Cap Vermell, l'Església Evangèlica de Capdepera celebrà el 116è. aniversari de la implantació en el nostre poble, que coincidí amb el 125è.

aniversari de la seva presència a Espanya. Entre els actes celebrats destacaren l'exposició històrica a la Sala Municipal, la funció recreativo-cultural i els actes de culte a la seva seu del carrer San Pere.

Guàrdia Civil

S'ha consumat el que es preveia: el replegament de la Guàrdia Civil a la caserna d'Artà. L'oficina de Cala Rajada, que s'obria dos dies per setmana, ha acabat per tancar-se, no sabem si definitivament o temporalment. La plantilla adscrita a l'esmentada caserna l'integren 29 agents, sota el comandament d'un tinent, un sergent i tres caporals.

Moll

La barana del mur del moll ha estat reposada i s'han adobat les encletxes que aparegueren després de l'últim gran temporal de llevant, allà per la primavera. És una pena que aquesta reforma no hagi contemplat la part de mur del moll vell, per tal d'unificar l'estètica d'una zona indefectiblement visitada per tots els turistes.

Curtes

- Els torrents tomen dur aigua. Les esperades pluges han fet la seva aparició, i tots tan contents.

- Tothom alaba la nova il·luminació nadalenca, i això que aquesta encara no s'ha encès.

- El 21 de novembre hi hagué un conat d'incendi a un autobús d'Aumasa, quan transportava nins de Cala Rajada a l'escola de S'Alzinar. Els passatgers foren ràpidament evaquats i transportats amb un altre autobús de la companyia, sense cap tipus de dany.

- Un nou accident mortal es produí a l'autovia Joan Carles I, a la nit del dia 2. La víctima fou un jove de Son Servera, i el sinistre ocorregué entre la benzineria i Cala Rajada, quan s'estavellà contra una palmera. Una de les causes podria ser la pluja que caigué aquella nit. En tot cas, l'autovia és l'autèntic punt negre de la xarxa viària de Capdepera.

- L'Ajuntament de Capdepera dedicarà un carrer a

Mn. Antoni Maria Alcover, recollint una proposta del Govern Balear, el qual ha proclamat l'any 1996 "Any de les rondalles".

- S'ha creat una comissió per organitzar els actes commemoratius del 50è. aniversari de la fundació del club esportiu Escolar. La presideix Jaume Moll, màxim responsable de l'entitat. A mesura que anem coneixent els seus projectes, us en donarem compte.

- Aquest mes s'ha accentuat la frenètica obertura de carrers de Cala Rajada. No es podrien posar d'acord i fer-ho tot el mateix any?

- La nova bibliotecària, Loli Vivancos, s'ha incorporat a la biblioteca s'Auba, de Cala Rajada. Magdalena Melis, per la seva part, s'ha fet càrrec de la de Capdepera, que ja ha obert al públic.

Us aconsellam:

-Assistir a les conferències organitzades per Altior, al Gran Hotel de Palma. Són les següents: 12-1, "Contradiccions de la nostra societat: droga i marginació", Projecte Home i el Refugi; 26-1, "L'esforç que ens retorna", Veïns sense fronteres i Associació de consumidors. Començaran a les 18'30 hores.

-Participar en els actes amb motiu de la festa de l'Esperança. Encara que no es tracti d'una festa "oficial", el poble de Capdepera la celebra amb gran devoció.

-Participar a la festa nacional de Mallorca, el 31 de desembre, amb l'ofrena-homenatge al Rei en Jaume.

-No oblidar que el dia 5 de gener tots tenim una cita en el moll de Cala Rajada. Els vostres fills no us perdonarien que no els duguéssiu a esperar els Reis.

El temps, el nostre temps

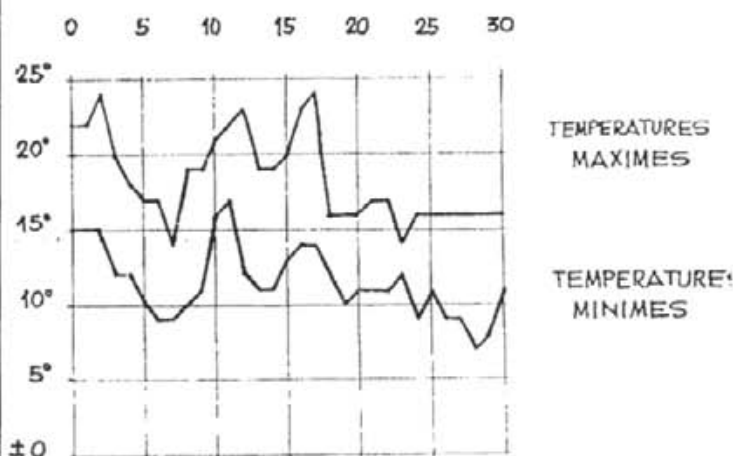
per Joan Espiritusanto

El mes de novembre, pròleg de l'hivern, ha vingut amb les seves característiques més pròpies. Hem millorat, esperançadorament, les reserves aquífères tant necessàries, ja que la quantitat d'aigua que els núvols ens han regalat el situa en el segon mes de l'any en precipitacions, les quals han arribat als 68'1 l/m².

Per altra banda, l'octubre és el mes més plujós de la conca mediterrània, a conseqüència de les altes temperatures de la mar. Enguany, ha estat aquest mes de novembre el més plujós, al contrari que altres anys.

La primera desena del mes fou de sequera total. A la segona tinguérem dos dies de pluges inapreciables, els dies 12 i 18. A la tercera desena comparegueren les pluges, els set dies. Per tant, nou foren els dies de pluges del mes; la pluja màxima fou de 19 l/m² que correspongué als dies 23 i 29.

Els vents han bufat de diferents indrets, el vent dominant durant els dies de major pluja ha estat la tramuntanada del dia 19, i el dia 29 de llebeig. L'única tempesta amb aparell elèctric tingué lloc la nit de Santa Catalina.

Les temperatures, com era d'esperar, han anat minvant durant el mes. Començaren amb 22° de màxima, per acabar sobre els 16°. La màxima del mes correspon als dies 12 i 16 amb 23°. La mínima de les màximes, el dia 23, fou de 14 graus.

Les mínimes normalment voltaren entre els 10° i els 15°. La màxima de les mínimes correspongué al dia 11 amb 17 graus i la mínima del mes s'enregistrà el dia 28 amb 7°.

Quant a efemèrides tenim el dia 1 de 1880, en el qual nasqué el geo-físic alemany Alfre Wegener qui exposà la teoria del moviment dels continents.

La reparació del parallamps i panell de l'església del Camí de Cala Rajada, es troba dins l'ordre del dia de la propera reunió de l'associació de Son Moll. Esperem que l'assemblea doni el seu suport a la reparació.

PES FORAT DE SA PLAÇA

37 són els anys que el senyor **Spetz** ha hagut de venir a Cala Rajada per poder sortir **Pes forat de sa plaça**. Molts d'anys com perquè no el poguem considerar un calarajader més. Nosaltres volem retre un petit homenatge a aquest visitant recalcitrant, degà dels turistes i ben segur que enamorat del nostre poble. Fins l'any que ve, sr. **Spetz** !

No, el moix no ho ha fet, per molt que es faci el despistat. Tampoc no ha rodolat per la canonada de les pluges. La bolla en qüestió (de considerable pes, per cert), ha estat llançada des del passeig, després d'haver estat arrabassada del seu emplaçament primitiu de la plaça Castellet.

Sembla increïble, però aquest mateix estiu s'inaugurà la plaça i ja és víctima del vandalisme imperant. Realment, s'han de tenir poques feines per dedicar-se a aquestes tasques de força bruta, i mai millor dit.

Per cert, no faria res que es tapàs o es dissimulàs el tub de formigó de les aigües pluvials, el qual desdiu molt amb l'entorn. Sobretot si consideram que això es contemplava en el projecte de remodelació de la plaça.

Un

per aquesta foto

CAP VERMELL
15 ANYS

CAP VERMELL 15 CENTÍMETRES

ENS FEIM
GRANS !

EN COS DE CAMISA

Fins aquí Cap Vermell seguia, imperturbable, el camí que el conduïa a ser un clàssic, una fita de la cultura gabellina. Però mirau-lo aquí sucumbir davant l'ingenu fetitxe del canvi.

El ritme accelerat de la societat és manipulació retardatària per anihilar històries i legendes col·lectives, pensaments, accions i actituds que donen sentit, valor i jerarquia a les vides humanes. Aixequen a categoria filosòfica el tancredisme, aconseguint que res arrelti dins la consciència, a fi de poder manipular a l'ampla, sense escarafalls, plens d'emperons, ètics.

Els qui fan la Revista, embadalits per mixtificacions cacofòniques volen suprimir la primera senya d'identitat de Cap Vermell, l'anagrama, amb el purèril argument que l'estil de la lletra es "demodé".

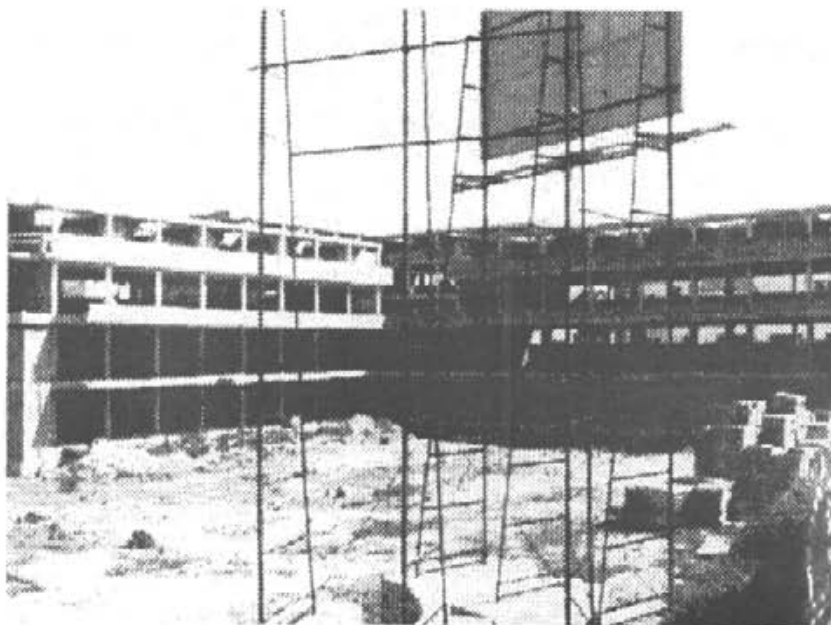
La gasiveria de falsejar la democràcia com a recompte d'opinions, comú entre publicacions dèbils, no hauria d'ésser mai el partit de Cap Veremell.

Confio que els responsables meditaran i, encara que no rectifiquin, puix això és reservat als savis, no portaran més lluny la política canviària.

Que no hi hagi malentesos. La bubota pintada per Gustavo m'agrada molt.

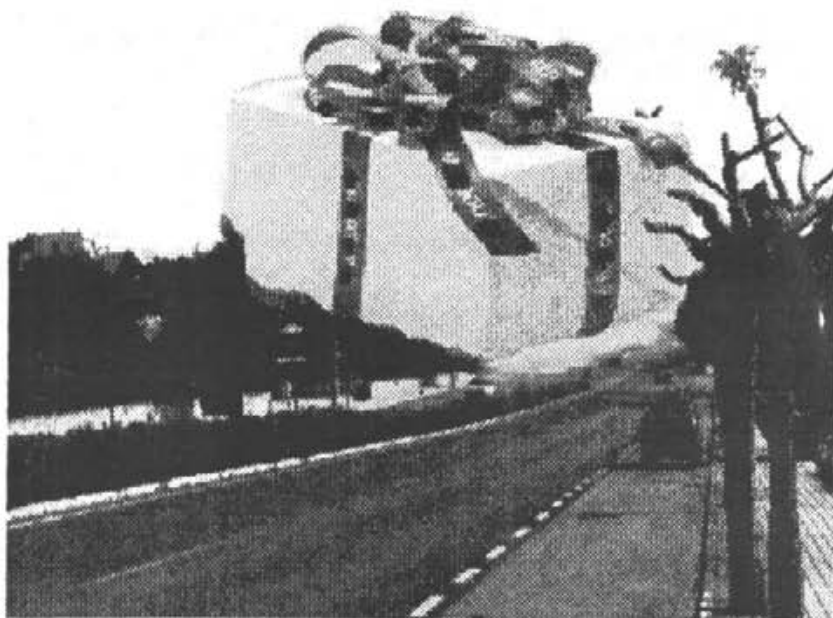
CAP VERMELL
vos desitja
bones festes !

CAP VERMELL PROPOSA I L'AJUNTAMENT DISPOSA

El farestec estat actual

El que CAP VERMELL proposa a l'Ajuntament és que es posi en contacte amb l'artista búlgar **Christo Javacheff** per mirar d'empaquetar la construcció que ocupa l'hort de can March.

Esbós d'obra ben feta

Racó dels majors

Cada cop pitjor

Em ve al cap el refrany "Sarna con gusto no pica". Això és en relació al referèndum realitzat per l'Associació de Majors "Sol Naixent", sense respectar, un cop més, els estatuts de les associacions de majors de les Balears.

N'hi ha, dins aquest col·lectiu, que creuen que qui ens administren ho fan d'acord amb els desitjos del poble. Però van molt errats. Aquí, als polítics, allò que més sembla importar-los és desfer allò que els anteriors estudiaren, valoraren i realitzaren, amb la "història" de millorar el poble.

A més doblers (imposts més elevats), més malbaratament. El negoci consisteix a tirar i fer. Per ventura els governs municipals anteriors feien les coses sense cap ni peus? Senyors que governau des de l'Ajuntament, respectau el que es féu anteriorment, ja que té el seu fonament.

Deman disculpes als qui es sentin al·ludits, però com es diu vulgarment, qui tenguí picor que es grati.

Atentament,

José Tesouro

Complir les promeses

Em vaig comprometre amb els lectors, i especialment amb els majors, en el n° 160 de Cap Vermell, revista a la qual agraesc una vegada més l'espai que em concedeix, a fer balanç de les meves il·lusions i desigs per a l'any que acaba.

De les meves "il·lusions", per als majors que empram la llar dels padrins, només se n'han complert dues:

- La reposició de les rajoles de l'habitació de serveis.
- Salut per poder escriure aquestes línies.

Per altra part, he de lamentar enormement el veure'ns privats dels serveis, atencions i amabilitats de don Francisco Sosa (el nostre Paco), i l'increment dels preus del bar.

Per tant, per a l'any 1996 només deman salut, diners i amor per a tots.

José Tesouro

Relacions Públiques
de l'associació "Sol Naixent"

Agenda de la Vila Mes de novembre

Nats

dia 31 d'octubre: *Lucia Sánchez Rodríguez, de José Miguel i Maria Dolores*

dia 1, *José Mari Díaz, de Juan i Maria del Pilar*

dia 2, *Javier Maya Sánchez, d'Antonio i Maria José*

dia 6, *Yaiza Mari Pérez, de Vicente i Maria del Pilar*

dia 14, *Clara Bonnin Rosselló, de Joan Baltasar i Maria Magdalena*

dia 23, *Sergi Fuster Gomila, de Gabriel i Maria*

Noces

dia 4, *Angel Fernández Rodríguez amb Natividad Heredia Heredia*

dia 4, *Miguel Angel Cortés Rodríguez amb Ana Heredia Heredia*

dia 11, *Francisco Hidalgo Valverde amb Purificación Alzas Zafra*

dia 11, *Bartomeu Joan Massanet Sansó amb Francisca Terrassa Flaquer*

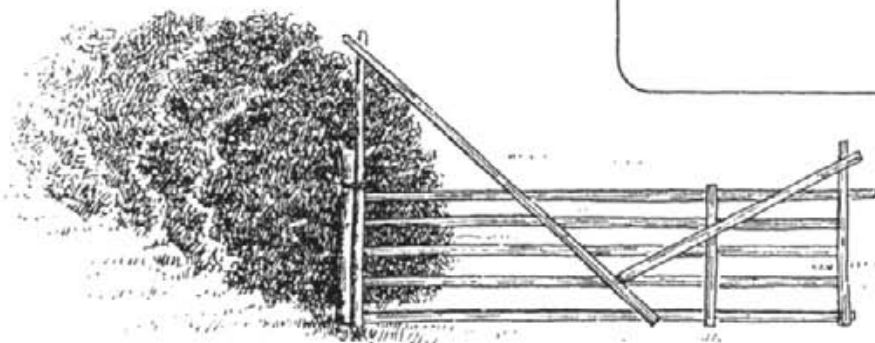
dia 18, *Manuel Ferrera González amb Esperanza Ortega Alzina*

dia 18, *Antoni Siquier Esteva amb Maria José Torvisco Alfonso*

Finats

dia 19, *Gabriel Pastor Flaquer (1923)*

dia 28, *Guillem Roig Moll (1931)*

El portal del Rei En Jaume

Durant els segles XIV i XV l'única entrada al Castell fou el portal actualment anomenat del Rei En Jaume (1). La referència més antiga data de l'any 1342; aleshores la murada que tancava el recinte ja tendria una altària considerable i s'ordenava que, a hora decent, els pobladors entrassin cada vespre dins el Castell i tancassin les portes (2).

En aquell temps dita entrada encara no apareix amb el nom actual. L'any 1507 "un hortal de terra queda delimitat per la sortida del portal major del castell i el camí que davalla i va a ala vila d'avall" (3). Si llavors s'especificava el portal major, era perquè s'hauria obert el portal menor, el qual anomenam portalet; el portal major tenia camí propi.

La primera notícia concreta sobre el Portalet és de l'any 1545. "El Procurador Reial estableix i concedeix en emfiteusi una torre abandonada de tot posseïdor a prop del portal petit del Castell" (4). Aquesta torre és la que anomenam "de sa Boira". Segons Gabriel Alomar, el Portalet no pareix una construcció anterior al segle XVI (5).

Les entrades a les fortificacions sempre estaven especialment protegides i cuidades perquè eren un dels punts dèbils en el moment de defensar-les. Les avantatges que oferia dita entrada era la proximitat al nucli de població, situat entorn de l'actual plaça Vella, i les dificultats d'accés que ofereix el terreny i que facilitava la seva defensa.

En el llibret que vaig publicar sobre el Castell faig referència a la torre-porta del Rei En Jaume (6). L'argumentació es fonamentava en tres consideracions: a) Les cantonades del Castell estan protegides per una torre, per tant, calia pensar que en aquest indret també n'hi hauria una. b) El sistema emprat en aquell temps per a defensar les entrades era la torre-porta. c) A un dibuix del nostre Castell signat per J.O-Neille consta una torre-porta a l'indret del portal del Rei en Jaume.

El dibuix fou publicat devers l'any 1880 formant part

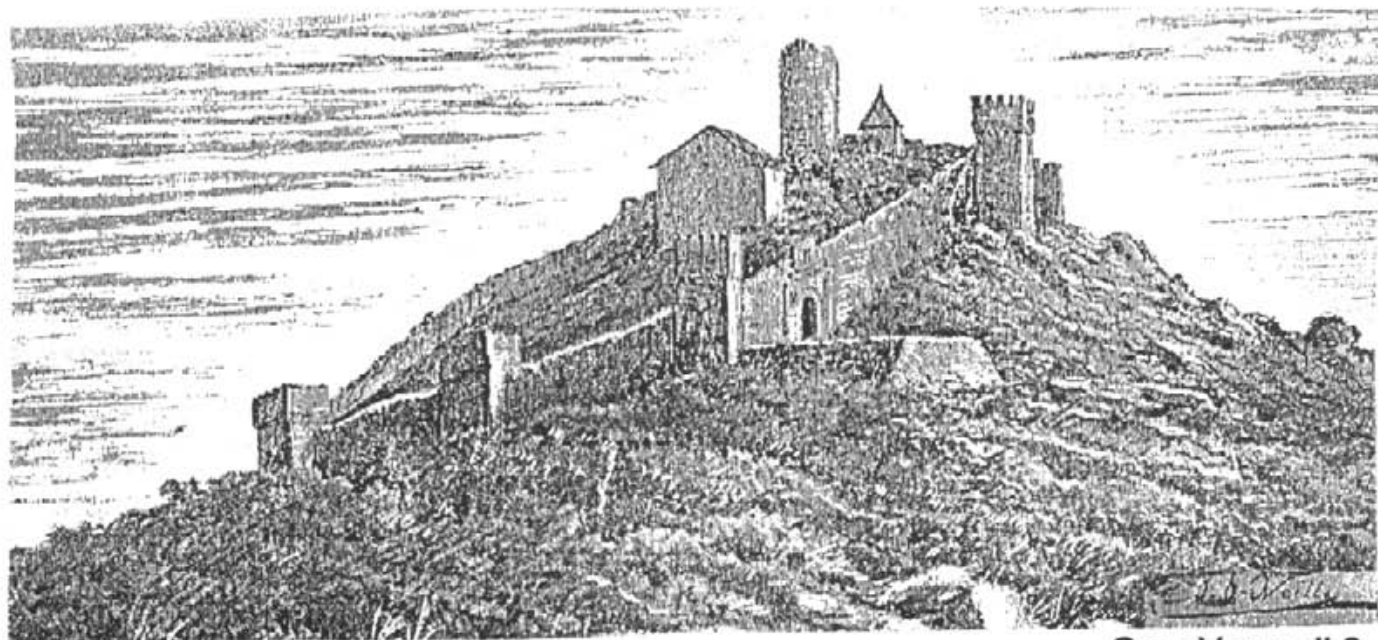
de la primera edició del Cronicón Maioricense d'Alvar Campaner. En Joan O-Neille fou un pintor paisatgista de la segona meitat del segle XIX. La torre-porta no consta en el planell realitzat per Geroni de Berard (any 1789) ni a les referències documentals on sempre s'especifica que el castell té quatre torres i dues troneres.

En el mes de juliol de 1991 s'organitzà un camp de treball en el Castell que tenia per finalitat comprovar l'existència de dita torre-porta; es desenrunà parcialment l'exterior del portal amb resultats negatius ja que no es localitzà cap resta de fonament.

Després d'aquestes informacions que contradiuen la hipòtesi inicial de la torre-porta cal fer nous plantejaments.

En el segle XVIII, el Castell passà a convertir-se en quarter i es construïren noves dependències militars vora el portalet; el poble passà a viure a peu de la muntanya, abandonant el recinte; el Castell perdé el seu caire de fortalesa militar perquè les noves armes de foc el feien inservible per a la defensa. Ja no tenia sentit utilitzar la incòmoda entrada perquè amb un canonet, en cas d'atac, es podia obrir fàcilment una obertura a la murada pel lloc on els atacants considerassin més adient.

En el dibuix de Joan O-Neille i en el planell de Geroni de Berard s'observa que el Portalet és l'entrada principal i no apareixen traces del camí antic que anava al portal del Rei en Jaume. Aquesta construcció és de principis del segle XVIII o finals del XVII. No es va fer amb la intenció d'adobar l'antiga entrada o de millorar-la, sinó que tota l'obra fou de nova construcció i es col·locà dins un buit que s'obrí a la murada; la gran altura del portal, uns quatre metres, l'ús de blocs de marès ben escarats i la perllongació de l'entrada cap a l'interior mitjançant una volta rebaixada li donen un caire monumental que el distingeix de la resta de construccions del Castell.

Segons el planell de Berard, a l'any 1789 el portal ja estava així com el conservà. llavors el Castell estava ocupat per una força de dragons, que eren soldats que anaven a cavall; cal pensar que el portal era tan alt per facilitar el pas d'aquests soldats a cavall, però es contradiu amb la manca de camí; per tant, si l'entrada del Portalet era suficient per als dragons no s'entén una entrada tan sobredimensionada.

Pel seu interès, pas a transcriure una informació d'autor desconegut, recollida per Joan Lluís Estades: "El portal del Rei en Jaume mai ha estat utilitzat com a entrada principal, ho demostren les grans pedres tallades que servien de pollagueres per a les futures portes, aquestes pollagueres encara no han estat utilitzades. Tampoc ha tengut camí propi i amb una ullada es comprova fàcilment que la seva construcció és molt posterior a tot el que hi ha edificat de torres i murades" (7).

La informació abans exposada es pot resumir en els següents punts: 1) l'actual portal del Rei en Jaume és una construcció molt posterior a les torres i murada; segurament de finals del XVII o principis del XVIII. 2) No ha estat utilitzada com a porta principal, com ho indiquen les pollagueres i la desaparició de l'antic camí. 3) La seva construcció coincideix amb el canvi de nom, és a dir, de portal major passà a denominar-se portal del Rei en Jaume.

L'explicació d'aquest topònim no és tan senzilla. El Rei en Jaume morí l'any 1276; l'ordre de crear el poble emmurallat és de 1300 i fou donada pel seu fill Jaume II, qui morí l'any 1311, però, donada la poca predisposició dels poblador a complir l'ordre, la construcció del poble no s'inicià fins després de la visita del rei Sanç, uns anys més tard. Per tant, el Rei en Jaume no té, històricament, cap relació amb dit portal.

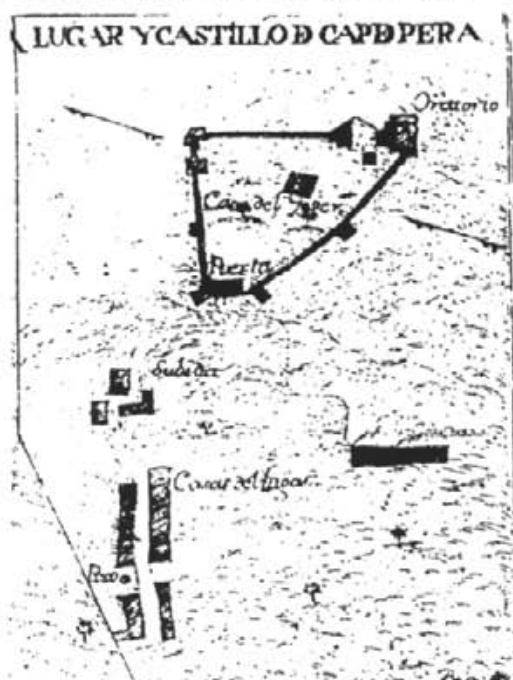
Per explicar-nos-ho he d'exposar algunes referències en torn del mite històric realitzat en la persona de Jaume el Conqueridor, el rei que posà fi al domini musulmà de Mallorca i incorporà l'illa a la civilització cristiana i catalana. Segons Pere de Montaner, "la conquesta era unànimement considerada com la font d'allà on emanaven, a Mallorca, els poders -civil, militar i eclesiàstic- i les propietats directes i útils. I, perquè n'era la "justificació", vetaquí la voluntat oficial -que trobava ressò en els sentiments populars- de sacralitzar-la, i fins i tot de santificar el seu promotor Jaume I, el bon rei per excel·lència" (8).

Per fer-nos una idea de la popularització de la figura del Rei en Jaume, basta fer un repàs a la rondallística, a les llegendes sobre les seves gestes, a la toponímia i als sermons de la conquesta que es predicaven cada 31 de desembre.

En el sermó de la conquesta de l'any 1644, "el Rei en Jaume és vist com a sacerdot, com a profeta i com a humil servidor de la voluntat divina. El sobirà sovint és descrit amb els adjectius de victoriós, triomfant, gloriós, invencible, just,

savi i clement. El Rei en Jaume va ésser per als mallorquins un Carlemany. Sempre present a les cròniques i a les tradicions. Per agraïment o per vanitat, hom li atribueix tot allò que té el país" (9).

El prestigiós filòleg i historiador, Antoni I. Alomar, clarifica tot un seguit d'incongruències històriques, falses atribucions i anacronismes referits al Rei en Jaume i que s'han anat perpetuant. Per exemple, la tradició vincula al rei una cimera, una cuirassa, una rodella d'origen àrab, una espasa de dues mans i unes bombardes, amb referències a la lluita contra els musulmans, quan la conquesta de l'illa; però l'autor adverteix dels flagrants anacronismes, com en el cas de la cimera del segle XIV o de les bombardes del segle XV (10).

Durant el segle XVII, l'església reforçà el record de l'element religiós i eclesiàstic en la conquesta. "S'insisteix en la devoció mariana del rei i li atribueix una sèrie d'objectes que la llegenda ja feia relíquies religioses: la imatge de la Mare de Déu de la Salut, els claus que pressupostament la subjectaren a la nau reial en el viatge cap a l'illa, i el calze amb el qual es deia que s'havia la primera missa.

A aquestes relíquies cal afegir la imatge del Sant Crist de la Conquesta o del Miracle" (11).

Alomar diu que no es fins al segle XVII que la imatge de la Mare de Déu de la Salut rep aquesta advocació; per tant, els claus també són una falsa atribució.

En conclusió, en el segle XVII la figura llegendària del Rei en Jaume fou fortament mitificada pels estaments civils i religiosos; aquest procés mitificador es basava, en part, en la falsa atribució al monarca d'uns elements de caire civil i religiós que, com s'ha demostrat posteriorment, res tingueren a veure ni amb el monarca ni amb la conquesta de

l'illa. Aquest seria el cas del portal del Rei en Jaume, un element arquitectònic que, quatre segles després de la seva mort, serví per lloar la figura del Conqueridor, uní més el poble entorn d'uns valors religiosos i perseverà en la lluita contra els corsaris musulmans, els nostres seculars enemics.

Pep Terrassa

(1) Gabriel Alomar. B.S.A.L. (1956) "El Castillo de Capdepera", pàg. 265-66: "Lo que evidentemente fue la antigua puerta principal, hoy tapiada, se llama todavía porta del Rei en Jaume".

L'amo en Joan "Coll" també ho tenia clar; "el carrer principal era el que partia del portal del Rei en Jaume, tot drep cap a l'església, per davant una filera de cases aferrades a la murada". "Història de Capdepera", Cap Vermell N° 30, juny 1983.

(2) Llorenç Lliteres, "Artà en el segle XIV".

(3) Antoni Gili, "Artà en el segle XVI", pàg. 93.

(4) Id. pàg. 96.

(5) Alomar, id.

(6) "El Castell de Capdepera", publicat per Cap Vermell, gener 1985, pàgs. 33-36.

(7) Treball presentat a un concurs escolar, dirigit per Joan Llull, curs 72-73.

(8) Pere de Montaner, "Reconsiderar la història d'una comunitat". Pròleg del llibre "La pervivència del Rei en Jaume".

(9) Antoni J. Quintana, "La pervivència del Rei en Jaume", Edicions Documenta Balear, Palma 1992.

(10) Antoni I. Alomar, "Les armes mífiques de Jaume I", Edicions Documenta Balear, Palma 1994.

(11) Id., pàg. 80.

Esports

Bàsquet

El C.B. Cales de Capdepera, després d'haver disputat sis partits del Grup B-2, es troba classificat en segona posició, amb un balanç de quatre victòries i dues derrotes. Hem de destacar que des del principi de la competició, l'equip ha marxat al davant de la classificació de l'esmentat grup.

Fins ara, el Cales de Capdepera, en la seva segona temporada està demostrant que pot mantenir-se entre els millors equips de l'Illa, en la categoria cadet. Així mateix, hem de destacar que és l'equip que ha fet més punts, trobant-se també entre els que n'han rebut menys.

El resultat dels partits disputats fins ara són:

Cales de Capdepera - Son Servera	97-15
Molinar - Cales de Capdepera	75-77
Cales de Capdepera - Campos	114-4
Mallorca B - C. de Capdepera	75-61
Cales de Capdepera - Lluçmajor	62-55
San Cayetano B - Cales de Capdepera	62-58

Vegem ara quina és l'anotació de cada un dels jugadors de l'equip, tenint en compte que molts d'ells no han pogut disputar tots els partits, per lesió:

Rafa Herrera, 132; Juan Andrés, 117; Abel Servera, 100; Carlos, 33; Jaume Melis, 25; Alain, 24; Roberto, 19; José Manuel, 11; Javi Godoy, 6; Juan Antonio, 2.

A més de la competició, cal recordar que a S'Auba, el C.B. Cales de Capdepera té organitzada una escola de bàsquet per a nins i nines en edat escolar. Si a algú l'interessa, pot passar per S'Auba, on se l'informarà dels dies i horaris de les classes.

Cross escolar

El 25 de novembre, a la pista d'es Cavaller, tingué lloc la segona concentració de cross escolar, amb una participació molt nombrosa (120 corredors) i una magnífica organització.

Marathon

Gran èxit fou el que assolí la corredora local, Paquita Rosselló, en la seva participació a la XII Marathon Internacional Costa de Calvià. Paquita està travessant un moment extraordinari, com ho demostra el fet de córrer els més de 42 quilòmetres en un temps de 3:07:48, temps que suposa una nova millor marca de Balears, després de deu anys d'estar en poder de Maria A. Caldentey. La nostra corredora, a més, fou segona absoluta en la classificació general femenina.

Felicitacions molt sinceres.

RAONS OCULTES D'UN CONFLICTE CIVIL PERQUÈ ES MATEN A L'EX- IUGOSLÀVIA

Occident creà Iugoslàvia l'any 1918 i la destruí el 1991. La inventà el president nordamericà Thomas W. Wilson, un any després del naixement de la URSS i, paradoxalment, Iugoslàvia morí un any després que s'enfonsés la Unió Soviètica.

La reordenació internacional que produí la Primera Guerra Mundial es pagà amb la vida d'un de cada cinc iugoslau i ara, a punt d'acabar el segle, aquestes nacions balcàniques tornen a pagar la seva quota de cadàvers per el nou reacoblament internacional sorgit del fi de la guerra freda. (1). La República Popular Federativa de Iugoslàvia estava constituïda per: Sis repúbliques, cinc nacions, quatre idiomes, tres religions i dos alfabetes.

Un país artificial i militaritzat que visqué amb respiració assistida fins l'estiu del 1991.

BOSNIA I HERCEGOVINA

Fou província de l'Imperi Otomà i restà sota domini turc fins l'any 1878, que se l'atorgà a l'administració Àustria-Hongria. L'oposició oberta del poble al domini dels Habsburg conduí a l'assassinat de l'arxiduc Francesc Ferran, hereu de la corona, a Sarajevo (1914). Aquest fet, juntament amb altres factors, motivà la Primera Guerra Mundial, en acabar la qual, Bòsnia i Hercegovina s'integrà dins el nou Regne dels Serbis, Croats i Eslovens, anomenat Iugoslàvia a partir de l'any 1929.

El 6 d'abril de 1941 l'aviació alemanya bombardejà Sarajevo. Desmembrat aquest país per la Segona Guerra Mundial, Bòsnia i Hercegovina fou inclosa dins el regne de Croàcia, del 1941 al 1945, data en que esdevingué una de les sis repúbliques de la República Popular Federativa de Iugoslàvia.

El 1971 el govern de Belgrad reconegué una nacionalitat Musulmana a Bòsnia i Hercegovina.

Un altre 6 de abril, el de 1992, Bòsnia i Hercegovina estrenà la independència, s'inicià l'agressió i començà el martiri: les violacions, els assassinats i les tortures de civils en massa, la destrucció de propietats religioses i culturals, el setge, el bloqueig de l'ajuda humanitària, les massacres d'infants, la guerra i l'abandonament.

La mitologia d'una gran Sèrbia ha ressucitat el temps gloriós de les creuades. Els valors humanistes d'Europa inscrits a les seves Constitucions, els seus ideals, la Declaració Universal dels Drets Humans, la llibertat de creences, tot desapareix i es ratifica amb la victòria final dels paladins de la puresa ètnica-religiosa i el desmembrament de Bòsnia i Hercegovina d'acord amb el model de la gran Sèrbia pura. (2)

Des de l'abril de 1992, a Bòsnia i Hercegovina estan sacrificant les seves vides pels principis de la Carta de Nacions Unides, mentre els governs europeus romanen creuats de braços permetent que els exterminin i negant-los la possibilitat d'autodefensa amb la imposició d'un embargament d'armes

que els deixa indefensos enfront de l'enorme arsenal de l'exèrcit ex-iugoslau.

Els executors de la "purificació" creen camps de concentració calcats del model nazi i violen i assassinen amb absoluta impunitat.

La invocació a l'amenaça fonamentalista no és exclusivament sèrbia. La idea d'una Europa uniforme baix el signe d'Occident ha deixat de ser una utopia per a convertir-se en una meta perfectament creïble després de la "reunificació" i l'enfonsament del comunisme. Més d'un polític elabora la seva estratègia enfront d'ella i molts europeus segueixen anclats en els esquemes d'enfrontament històric entre cristiandat i Islam. (3) Una nova bipolaritat redefinida pel Capital depredador baix el símbol de la creu i un esperit patriòtic europeu, creu tenir el monopoli de la veritat, de la moral i la conducta. Però la seva política nega a diari aquestes pretensions. En realitat l'únic que vol és mantenir el seu domini polític i econòmic per sobre dels pobles perifèrics i del Tercer Món.

El nou feixisme emergent del post-comunisme (pendular) vol el nostre silenci còmplice per complir la seva missió d'estirpar l'Islam dels Balcans.

(1) La política de no alinament Titista i la constant amenaça d'ocupació soviètica afavorí l'ajut creditici occidental que, a la mort de Tito el 1980, superava els vint mil milions de dòlars, un deute que ningú volia afrontar. Darrerament, des de l'abril de 1988, el FMI negociava la concessió de tres crèdits a Iugoslàvia a canvi de que el país liberalitzés totalment els preus i les importacions, la qual cosa perjudicava directament a Eslovènia i a Croàcia, repúbliques que al marge del reajustament comptaven amb recursos suficients per fer front al "seu" deute. A canvi de la promesa de dòlars, el govern iugoslau modificà la seva Constitució amb l'aprovació de l'anomenada Bases de la Reforma del Sistema Econòmic, que implicaven una total redistribució dels impostos, perjudicant novament les repúbliques més riques. L'octubre de 1989, Eslovènia reclamà el seu dret a l'autodeterminació i a

Croàcia, l'estiu de 1990, es dona el primer conflicte armat amb l'alçament de Benkovac.

El setembre de 1990 Eslovènia i Croàcia proposaren al món una solució pacífica pel conflicte iugoslau: la creació d'una confederació d'estats independents, amb el conseqüent repartiment proporcional dels pagaments pendents del deute.

El març de 1991 el FMI sols havia entregat un dels tres crèdits per valor de 200 milions de dòlars, animant a continuar amb les reformes i a mantenir a qualsevol preu la integritat territorial de Iugoslàvia. El juny del mateix any, la Comunitat Europea feia pública una declaració en el mateix sentit. El dia en què ho va fer, començà la guerra a Eslovènia i 48 hores més tard començaren els primers combats oberts a Croàcia.

La Conferència per a la Seguretat i Cooperació d'Europa, reunida el 20-6-91 es manifestà a favor de la integritat territorial de Iugoslàvia i advertí al Govern Federal que no acceptaria baix cap concepte els canvis o l'adquisició de territoris. El 27-6-91, a la sessió extraordinària que celebrà el Parlament Federal, Markovic ordenà el control militar de l'escalada secessionista.

El 5 de juliol de 1991, els Dotze acordaren suspendre tots els protocols financers signats amb Iugoslàvia. Simultàniament, les Nacions Unides imposaren un bloqueig total, seguint la proposta dels Estats Units. En poques hores, els bancs congelaren els doblers i començà el gran colapso. Posteriorment, el Banc Europeu de Inversions concedí 150 milions d'écus a Eslovènia per construir carreteres i vies fèrrees que unissin Itàlia amb Àustria. Es a dir, que comunicaren a Europa i no a la "indivisible" Iugoslàvia. A les poques hores de la clausura de Maastricht, el 20 de desembre, Alemanya reconeix els nous estats de

Croàcia i Eslovènia, una hora després ho fa el Vaticà i a mitjans de gener de 1992, el conjunt de la Comunitat Econòmica Europea. L'abril de 1992, Europa reconegué la sobirania plena de Bòsnia i Hercegovina. El Consell de Seguretat de la Comunitat Europea (CSCE), admitté a l'ex-república com a membre de ple dret i l'Assemblea de la ONU l'acollí com un estat més.

(2) El 22 de maig de 1992, la Casa Blanca feia públic l'acord de Washington, signat pels Estats Units, Espanya, França, Rússia i el Regne Unit, el Pla acceptava de fet les conquestes realitzades, es a dir, els cinc països signants oblidaven el reconeixement internacional de què havia estat objecte l'Estat de Bòsnia. El nou pla de pau contempla la partició del territori, i no deixa de perfilar-se la possible desaparició de Bòsnia i Hercegovina amb el seu repartiment entre els dos estats feixistes de Milosevic i Franjo Tudjman.

(3) El rebuig a l'Islam és un fet que ha impregnat de manera profunda la nostra mentalitat i sobre el qual s'ha construït l'identitat europea. La presència de l'Islam a Occident, o dit d'una altra forma, l'existència d'un Islam occidental començà amb la conquesta als visigots de la península ibèrica, entre els anys 711 i 716 i s'acabà parcialment a 1492 amb la conquesta del Regne nazi de Granada i el definitiu Decret d'expulsió, l'any 1609.

La data clau és la mateixa que significà el final de l'Edat Mitjana: la presa de Constantinopla a Orient pels turcs, l'any 1453 i la seva repressalia a Occident (Granada, any 1492). Vençuts els moros i expulsats els jueus, la qüestió ètnica de la limpieza de sangre es convertí en eix principal de la vida social en els segles XVI i XVII.

Tomeu Garau

100 anys de cinema

1895. Els treballadors d'una fàbrica abandonen el seu treball i s'encaminen cap a les seves cases...

Aquesta escena intranscendent hauria restat insòlita de no ser pels germans Lumière. Qui ho havia de dir?

Quan parlem de cinema tots pensam en Bogart, Wayne, Cooper, Ford o bé (no ens oblidem de les dones) na Gardner, Monroe, Rogers o Bergman. Però, qui se'n recorda d'en Paul, en Michel i en Jacques? Aquells obrers, sí, sí, aquells obrers que apareixen abandonant la fàbrica que serví als germans Lumière per donar a conèixer el seu nou invent. Qui se'n recorda d'aquells pioners en el art d'interpretar davant la càmera? Jo us ho diré: ningú (de fet he d'admetre que no sé ben bé si el tercer obrer nomia Jacques o Francis...)

1995. Debat televisiu, tema: 100 anys de cinema; convidats especials: qualsevol que sigui capaç de parlar més de cinc minuts seguits sobre *Gilda* o sobre *Allò que el vent se'n dué*; audiència: assegurada.

Fa uns anys, un programa dedicat al cinema passava per les nostres pantalles sense pena ni glòria. Ara, en canvi, tothom s'ha convertit en una autoritat en el tema. Qui no ha vist els clàssics (quins clàssics?) és exclòs de qualsevol conversa mínimament interessant; qui no és un amant del cinema independent és qualificat d'heretge i condemnat a la indiferència més inquisidora; en fi, s'està produint un fenomen social que ben bé podria donar lloc a una pel·lícula titulada *A hundred years cinema's night fever...*

Però tornem a l'any 1895. En Paul arriba a casa seva i li lliura el sou a la seva muller; en Michel visita madame Catherine i després corre a reunir-se amb la seva família mentre inventa, pel camí, una excusa per a la seva sofrida esposa; en Jacques (o en Francis) se'n va a la primera taverna que troba oberta i es nega el cervell i el fetge de Pernaud...

De ben segur que la paga d'aquests homes no era ni de bon tros comparable als sous que cobraven els seus il·lustres deixebles anomenats unes línies més amunt. Però això no importa. Allò que interessa actualment és veure cinema, bones pel·lícules (independentment del fet que t'agradi o no), i tot això abans que s'acabi l'any, si no, quina excusa tindrem l'any noranta-sis per veure cinema?

M'agradaria seguir escrivint més sobre el tema, però crec que ho deixaré estar aquí. Tal vegada repregui el meu escrit l'any que ve, però ara m'és impossible de continuar, aquesta nit emeten un clàssic de la RKO i per res del món me'l vull perdre (porta deu estrelletes a la crítica del diari!).

1895. Un dia després. En Michel, en Paul i en Francis (o era en Jacques?) surten de treballar. En Paul diu -Mira, un cèntim-. -On? pregunta en Michel. -Allà, allà davant, on ahir hi havia aquella parella de bohemis que ens miraven a través d'aquella capsa de fusta muntada sobre aquelles barres. Que no te'n recordes, home? Amb el que rigüerem tots plegats- respon en Paul...

Josep Pizà

Conversa amb ... la família Spetz

Un any més, i sempre a l'Octubre ja van 37, fidels a la seva cita i al seu Peugeot, la família Spetz visita Cala Rajada amb coche desde Storquensson al nord de France.

Conversam amb Emil, la seva dona Elisabeth i la srta. Cati i recordam anècdotes i sensacions que ja formen part de la nostra història.

P. Com i per què Cala Rajada?

R. Decidirem conèixer Cala Rajada per les bones referències que ens donà un fruiter Sollerie que treballava a Milouse. En el primer viatge, deixarem el coxe a Catalunya ens embarcarem i arribarem amb autobús desde Palma, la carretera estava sense asfaltar i tan sols ens trobarem tres cotxes. L'aturada davant Ca'n Tòfol era il·luminada per l'única bombeta que lluia en tot el poble. Un senyor ens agafà les maletes i sense creuar cap paraula, ens conduí a Ca's Bombu; era en Bruno Amavat, el llogater de Ca's Bombu en aquell temps

P. Per que heu repetit cada any?

R. El caràcter afable dels mallorquins ens cautivà. Ara el cor no hi és com abans, la massificació dificulta la comunicació de que gaudirem un temps, però conservam els amics de llavors i sempre em tornat a Ca's Bombu.

P. Com passeu un dels vostres dies de vacances?

R. Ens aixecam bastant prest i si fa bon temps ens anem a Cala Agulla. No és com abans que erem dels únics turistes de Cala Rajada, a 1956 teniem tota la platja per nosaltres. Tan sols els caps de setmana venien estiuejants de Palma i en Luciano, el guarda, armat amb una escopeta impedia el pas més enllà de la corda que delimitava l'àrea reservada a la família March. Era tot un espectacle pels estrangers.

Aprofitam els dies que no fa sol per rememorar velles excursions i descobrir qualche indret que ens ha restat amagat.

P. Pareix esser que la vostra relació amb els mallorquins començà abans que la vostra relació amb Mallorca, com va esser això?

R. La primera referència del sr. Nebot, no és

l'única; llinatges com Alzina, Colom, Pascual o Esteve són presents a Alsàcia. Un personatge que ens era molt conegut i apreciat fou en Mateu del restaurant Ca'n Mateu, que també regentava un restaurant a Milouse i que l'any 36 fou sorprès de vacances a Mallorca, sense poder tornar a França, gran aficionat, com jo, a la ceràmica, sempre ens fou motiu d'enveja la seva col·lecció de bols mil·lenaris comprats als pescadors dintre de tres àmfores que havien rescatat d'un naufragi

P. Com veis l'evolució de Cala Rajada en el futur?

R On es troba actualment "Sa Nostra", hi havia una senyora de Belford que tenia una petita tenda de comestibles, amb el tems tot canvia i la nostalgia es topa amb els diners. Però, si seguiu el camí de la construcció i massificació, això no pot acabar bé, doncs Mallorca ja no sembla l'illa de la calma que descrigué George Sand. Des de fa 10 anys això s'ha desmadrat. 3000 persones damunt la platja i totes alemanyes es molt impactant !

Aquests tertulians ens recorden altre tipus de turisme que visitàven cala Rajada. Després de 37 anys visitant el nostre poble l'han vist, amb ull externs, créixer i evolucionar fins els que ara és. Fins lany vinent

DE L'EUFORIA A LA TRISTESA

Pareix que l'exercici del poder enganxa, això al manco és el que una persona mínimament observadora pot deduir a la vista de l'actuació dels poderosos o dels qui qualque vegada ho han estat. Però, per el contrari, la pèrdua d'aquest poder desinfla, buida de contingut i d'idees i, el que es pitjor, dona una visió fatalista i negativa dels que s'han tornat inflar o simplement no s'han desanimat, supòs que, entre altres coses, perquè mai han conegut d'aprop l'emoció i el "morbo" que dona el fet d'ocupar la poltrona.

Però la política es així, uns són a dalt, els altres abaix i alguns es queden a mig camí. De l'eufòria a la tristesa i de l'esperança a l'il·lusió, o en el pitjor dels casos, a la més profunda desil·lusió. Malgrat esperances, tristeses i desil·lusions la lluita continua; però ho fa d'una desigual forma. Mentre uns s'entretenen a enumar, altres ho fan impregnant de fragàncies les oportunitats que se'ls hi donen i, amb el propòsit de la més bona voluntat, ho aprofiten.

Constància, capacitat, persistència, vocació, resistència i voluntat són els adjectius que han de marcar el camí d'aquesta lluita per tirar sempre endavant i no directament cap amunt. La manca de capacitat i dels altres adjectius que necessàriament hi han d'anar associats no dona peu a la desqualificació i crítica destructiva dels qui sortadament encara saben com tirar endavant sense mirar a dalt.

Diuen que de la feina s'en treu el profit, però malauradament no sempre és així. N'hi ha que en una gran ostentació de subtilitat i manya s'ho fan sense foter-ne ni brot. N'hi ha que saben com fer-se seva la feina dels altres, també n'hi ha que van de "Terminators" destrossant tot el que es creua en el seu camí cap a la poltrona i n'hi ha que són capaços de fer-ho tot. ¡Sa feinada que s'arriba a fer per no fer-ne! I és que cadascú ha de conèixer i reconèixer les seves possibilitats sense que per això hagin de caure en crítiques i desqualificacions cap a persones, entitats o mitjans de comunicació, simplement pel fet de la seva constància i capacitat de feina.

Dins la política val quasi tot, però sempre dins uns mínims canons de comportament ètic i moral que haurien d'haver desterrat per sempre la vulgaritat, la grosseria, la impertinència, la prepotència i el "val tot per tal d'estar a dalt". Les possibilitats i oportunitats d'expressar les opinions són les mateixes per tothom, només es tracta de saber expressar-les i aprofitar l'oportunitat que es dona a tots per igual per poder difondre-les. Amb poques paraules, es tracta de tenir equip, capacitat i ganes de fer feina. La il·lusió és el darrer que han de perdre. Aquí, i només aquí hi ha la diferència.

Cala Rajada, 1 de novembre de 1995
Sgt. Felip Esteva Castro

Batec

La transició és recordada amb vehemència ara que es compleixen els 20 anys del seu inici, amb la mort de Franco. Com a producte de màrketig (les revistes, diaris i cadenes televisives competeixen oferint programes, debats, entrevistes i col·leccionables) ha estat tot un descobriment. Vells cares de polítics s'amunteguen en programes de màxima audiència i portades de publicacions, recordant tot quant varen fer i cercant en els calaixos de la memòria anècdotes i fets no comentats anteriorment. Dissortadament són pocs, ja que és un tema tan recorregut que queden pocs punts de vista "originals" per descobrir.

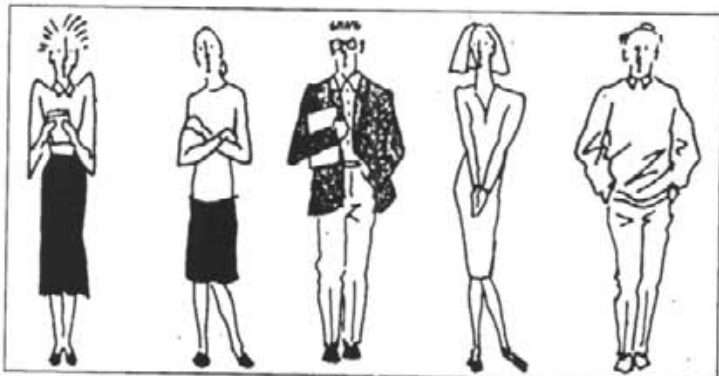
El que és curiós és veure com enemics aferrissats en el passat ara es tiren floretes. És ben cert que el temps ho cura tot. Així, els pròcers del pas de la dictadura franquista a la democràcia s'auto-eleven als altars i es reciclen intentant evitar l'oblit.

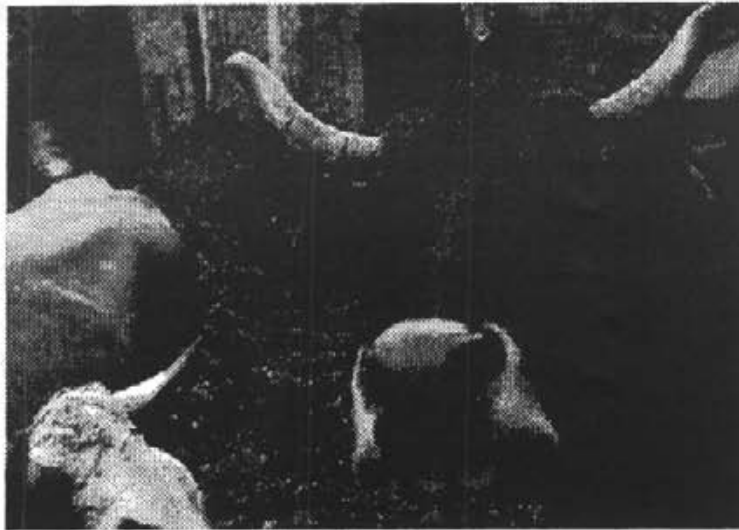
Les velles glòries tornen cada any, el 20 de novembre, a sortir del bagul dels records, encapçalats per l'inefable Adolfo Suárez, figura cabdal que transformà (ell tot sol?) la decadent dictadura en el modern estat actual, a pesar de la resistència dels fòssils del règim anterior i d'algun greu entrebanc com el del 23-F o les provocacions "ultres".

Però si la transició espanyola ha estat considerada molt de temps com un model a seguir, també és cert que molts de problemes actuals són fruit d'indecisions del passat. Algunes estructures de l'Estat franquista es mantingueren pràcticament intactes, fins fa poc.

Sens dubte fou una època interessant, viscuda amb intensitat per molts d'espanyols, però hi ha el veritable perill que es converteixi en un tema banalitzat, que ens arribi a fartar una mica. Ara tenim una allau de propostes. Els diaris "El País", "El Mundo" i "Última Hora" han iniciat col·leccions i han ofert entrevistes amb líders de l'època, cada setmana hem pogut escoltar o veure tres o quatre debats per ràdio i televisió, s'han emès programes monogràfics i fins i tot s'ha editat un vídeo sobre el tema.

Al cap i a la fi, l'únic que val la pena recordar és que va 20 anys es tancava una etapa fosca de la nostra història i se n'obria una altra que encara construïm.

OUI... ! CE MOI ?

15 ANYS DE
CAP VERMELL

15 ANYS DE
DONAK LA TABAKKA

Clive S. Lewis

El problema del dolor

No podia sospitar **C. S. Lewis**, quan va escriure el que és considerat el seu principal assaig que, el que ara tractava baix un punt de vista intel·lectual, més envant *El problema del dolor* l'estabornaria d'aquella manera i que per a desesperació ompliria quatre llibretes, ara sí, sobre l'experiència del dolor.

Davant la perplexitat de la misteriosa realitat del dolor, aquest és abordat per **C. S. Lewis** sense abandonar la perspectiva cristiana que informà la seva vida des de la conversió a la fe de l'església anglicana.

Com explicar-se que si Déu és omnipotent féu una criatura defectuosa ? Com quadrar el fet d'un Déu bon al·lot amb la realitat del dolor humà ? Si Déu és tot poderós, per què permet el sofriment ? Per què éeu, tot misericordiós, ens condemna per tota l'eternitat ? Com reconciliar el dolor humà amb l'existència d'un Déu que és amor ? Tenen ànima

els animals ? Quins d'ells aniran al cel ? Si mai us heu fet aquestes preguntes i voleu saber si retrobareu el vostre animal de companyia en el més enllà, topareu amb respostes intel·ligents en el capítol dedicat al dolor animal. La sensibilitat i intel·ligència d'un professor anglès tractant un tema que als meridionals ens ve de nou.

El pecat d'Adam, que en definitiva du-gué el sofriment al món, és tractat antropològicament, conjugant el mite del Gènesi amb la existència, en temps prehistòrics, del Paradís; essent aquest un tema recurrent a tota la seva obra. Per a **C. S. Lewis** és l'aparició de la consciència del "jo" separada de Déu, causa d'orgull i auto-suficiència, l'origen i causa de l'aparició del dolor, la senilitat i la mort.

/C. S. Lewis. *El problema del dolor*. Rialp 1994

C. de C.

llengua amb tàperes

Tot el que s'havia de dir a propòsit del nou Diccionari de la Llengua Catalana, publicat per l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), segurament ja s'ha dit. Permeteu-me, no obstant, que hi afegeixi unes opinions personals per als lectors de Cap Vermell.

En primer lloc, benvinguda sigui aquesta obra, imprescindible ja a hores d'ara. El Diccionari General de Pompeu Fabra, de 1932, tot i les successives reedicions empreses per l'IEC apartir de 1954, era una eina que necessitava una revisió a fons. Calia, d'una banda, buidar-lo d'aquelles formes ja superades o en desús; per altre costat, es feia necessària la incorporació de noves entrades que recollissin aquelles paraules que la vida moderna -sobre tot de caire científic i tecnològic- ha anat imposant. Així mateix, mots genuïnament catalans, propis d'alguna de les varietats de la llengua, que no s'havien recollit anteriorment, reclamaven la seva presència.

Tot això, amb més o menys fortuna, és el que s'ha intentat ara. El resultat n'és el "nou" diccionari, el qual, entre d'altres coses, recull més de 600 mots dialectals propis de les Balears, que vénen a enriquir-lo. Això no suposa cap tipus de concessió ni cap favor especial vers les Illes. Un diccionari ha d'abastar totes les formes genuïnes i actuals de cada una de les varietats de la llengua, sempre que el seu ús no sigui propi d'un àmbit excessivament restringit i minoritari. Amb motiu de la presentació a Palma, el professor Joan Miralles deia: *"Alerta, doncs, aquells miops o lloscos de la metròpoli que són incapaços de veure la realitat cultural i lingüística de més enllà del Passeig de Gràcia de Barcelona. Cada territori ha de considerar aquest patrimoni com a cosa pròpia i, per això, l'intercanvi cultural, la mútua coneixença, el respecte recíproc, són absolutament necessaris"*. I amb aquestes paraules, evidentment, Miralles defensava la validesa de les varietats fonètiques i lèxiques de la nostra parla, però, al mateix temps, ens convidava a no tancar-nos sobre nosaltres

mateixos i a veure la llengua com un tot harmònic en la diversitat. En aquest sentit, també va afirmar: *"Òbviament, i com a corol·lari del que he dit abans, convé fer més sòlids els lligams entre totes les terres. I, en aquest sentit, no podem callar, ni com a lingüistes i professionals de la llengua ni tampoc com a ciutadans, davant els intents de secessionisme i de genocidi lingüístic que s'està duent a terme en part del territori(...)"*. Aquí es referia, principalment, al que està passant al País Valencià per obra i gràcia del president del Parlament d'aquella comunitat, sobre el qual m'estim més d'estalviar-me qualificatius malsonants.

Tornant a les varietats de la nostra llengua, algú ha dit que amb el Diccionari Català-Valencià-Balear d'Alcover i Moll, ja n'hi havia prou. Evidentment, ningú no discuteix l'obra gegantina d'aquells dos filòlegs insignes, que quedarà com un monument per a la posteritat. Ara bé, una obra moderna i funcional és una altra cosa. A l'atzar, obr un volum qualsevol de l'esmentat diccionari. Llegesc Boldroiar: Bolcar-se els porcs dins un clot amb aigua (Sineu). Aquesta acepció no la recull el diccionari de l'IEC. Es tracta d'una definició que com a curiositat local (no sé si és una forma viva encara avui) pot tenir un interès, però que en té molt poc per a un parlant normal. He tret el boldroiar com podria treure moltíssimes altres paraules que la comissió encarregada de proposar les noves entrades pròpies de les Balears ha deixat de banda, pens que amb bon criteri. Paraules com aquesta devien ser ben vives en temps d'Alcover, però avui han perdut vigència, fins i tot a nivell estrictament local. En canvi al DCVB no hi trobareu, com també és lògic, paraules com escànnier, forma aquesta que ens han portat les noves tecnologies, i ara recollida pel diccionari de l'IEC. I és que un diccionari és, precisament, una obra mai acabada que agrena el que hi ha d'obsolet i recull el que hi ha de nou. I tot amb la prudència cura que el cas reclama.

Així, doncs, que ningú no es preocupi. Les formes més usuals, pròpies de les nostres illes s'hi troben recollides en el nou diccionari. Unes paraules del professor Joan Melià, d'un article publicat fa poc, il·lustren prou bé la situació: *"Com a exemple, he cercat al diccionari de P. Fabra (1932), que fins ara era l'oficial, paraules a l'atzar de les que són considerades popularment mallorquines-mallorquines com tassó, nin, cercar, al·lot, calces, granera, ca i moix i totes, naturalment, hi eren amb el significat que els donam"*. I continua, uns paràgrafs més enllà: *"La qüestió és n'hi ha que s'escandalitzen i fan problema que en el llibre de text dels infants hi hagi formes catalanes que creuen no pròpies de les Illes i no en fan que diguin patos, canicas, deberes..., ni que ells mateixos adornin les seves expressions amb pollos, mejillones, terneres o piernas de cordero"*.

Jaume Fuster Alzina

CAP VERMELL

15 ANYS

DE DONAR PEIX AL GAT

CONFERÈNCIA MEDITERRÀNIA ALTERNATIVA

Barcelona del 24 al 28 de novembre de 1995

Davant la celebració de la Conferència Governamental de la Unió Europea sobre la regió mediterrània, es convocà la Conferència Mediterrània Alternativa, que reuní a més de dues-centes ONGs i moviments ciutadans dels països mediterranis.

Actualment, la Mediterrània desenvolupa un paper de "mur d'acer" entre el nord, aparentment "desenvolupat" i dipositari de l'hegemonia mundial, i el sud, explotat per un comerç desigual i espoliador dels seus recursos naturals, així com l'est europeu-mediterrani, també marginalitzat encara per raons diferents. Per justificar aquest nou mur, s'ha identificat un aparent "nou enemic" (substitutori de l'anterior enemic comunista): els països musulmans, l'Islam i, concretament, l'islamisme polític. Aquesta criminalització dels "potencials nous enemics" amaga el fracàs del model de desenvolupament i de relacions internacionals proposat pel bloc hegemònic incapaç de preservar els limitats recursos naturals i el repartiment just de les riqueses. Amaga també el caràcter de les veritables intencions de les tradicionals potències colonials, les quals enfronten llurs interessos econòmics, polítics i militars a nivell mundial i concretament en l'àmbit de la Mediterrània.

El que resulta d'aquesta situació és un Mediterrani que esdevé un marc clau de confrontació mundial entre els interessos de les superpotències i entre aquestes i els interessos dels diferents pobles de la zona, que tracten de viure dignament. És cert que la Mediterrània no és una zona geogràfica exclosa de tensions i conflictes, però l'anàlisi ha de tenir en compte altres problemes derivats d'estructures econòmiques injustes, i la incapacitat del model occidental de resoldre els problemes socials i de preservar uns recursos naturals que ja estan mostrant els seus límits.

El discurs oficial dels països del nord, vehiculat a través dels mitjans de comunicació, simplifica l'intent, per part dels països de la riba sud, de buscar solucions des de les seves arrels culturals i religioses. Aquest discurs identifica islamisme, fonamentalisme i terrorisme, generant així la visió d'un enemic en lloc de plantejar-se el necessari diàleg en igualtat de condicions davant la diversitat de respostes culturals. Alhora, no deixa de ser contradictori, ja que les potències europees no dubten en aliar-se amb els potencials i aparents enemics per tal de desplaçar els seus competidors, com és el cas d'Aràbia Saudita, de caràcter fonamentalista i terrorista.

De la mateixa manera, es veu com un perill la gran quantitat de població jove dels països de la riba sud davant l'envelliment del nord. La visió dominant a la riba nord, tracta els fluxus migratoris d'una manera instrumental i moltes

vegades alarmista. El treballador/a immigrant procedent del sud no és contemplat com un ciutadà amb ple dret, sinó com un recurs en el marc d'una economia de mercat que si bé permet la lliure circulació de capitals i mercaderies, obstaculitza la circulació de persones.

Per tal de justificar aquestes situacions humana i laboralment indignes, s'aixequen pors a suposades "invasions" que alimenten el racisme i la xenofòbia que, per una altra banda, es vol combatre.

Els objectius econòmics de la conferència oficial euromediterrània són explícits i constitueixen la medul·la de la mateixa. Les bases econòmiques de l'associació proposades per la U.E. es vertebren en torn a "la creació de una zona de lliure canvi de aquí al any 2010", dintre d'un projecte neoliberal en el que es preveu l'imposició de plans d'ajustament estructural d'acord amb les institucions del sistema econòmic internacional (Banc Mundial, F.M.I.). L'obertura econòmica com a mesura obligada, implica que els governs liberalitzin les bases de l'economia nacional, redueixin les despeses socials i reorientin les seves economies en funció de criteris de productivitat depenent, acceptant per als seus països ésser fonts d'empleo barat i, a curt termini, àrea de consum pels excedents europeus.

La conferència oficial euromediterrània és la manifestació concreta de la necessitat que té l'Europa del Capital per assegurar-se un àrea d'influència en el nou contexte internacional.

A quina de les dues ribes ens trobam els Mallorquins?.

Membres del G.O.B.-Capdepera

el planeta verd.

Futur

La CEE obligarà les empreses comercialitzadores de productes agrícoles a informar quan es tracti de productes genèticament manipulats.

La qüestió de la manipulació genètica per produir aliments ha començat a deixar d'ésser ciència ficció. Els mètodes tradicionals de selecció de llavors i hibridació natural d'espècies quedaran en el passat com a tècniques obsoletes de l'agricultura. La manipulació genètica, de la mà de la biotecnologia, facilitarà la creació d'aliments de disseny, que lluny de millorar aspectes merament superficials podran afectar característiques importants dels productes agrícoles. Ja comença a ser una realitat la millora de presentació (comercialment interessant, allò que comprem per la vista o per l'aspecte) i de conservació: als Estats Units ja es venen tomàtigs - anomenats transgènics - que maduren molt lentament i presenten un immillorable aspecte, o es fabriquen petites hortalisses ideals per a amanides.

Però també es podran millorar les condicions de conreu, és a dir, crear plantes que aguantin situacions límit de manca d'aigua, de temperatures adverses o d'excés de sal. Evidentment, això millorarà la producció, almanco quantitativament.

S'estudien noves possibilitats com el disseny de nous aliments, això és, crear noves espècies (les oficines de patents ja estan preparades per rebre aquests "invents"). Potser, la visió del futur, amb una alimentació a base de pífides i productes sintètics, encara trigui molt a arribar. Però també potser que sigui substituïda per la creació de nous sabors, olors i colors alimentaris. De moment, les autoritats han donat la primera passa; ara, quan ja ens acostumàvem a veure les etiquetes de "producte natural" o "producte biològic", ens haurem de fer a la idea dels "productes genèticament manipulats".

* L'Ajuntament d'Artà és fortament criticat pels ecologistes. Mentre encara es manté oberta l'oposició a l'ampliació del port de la Colònia de Sant Pere (el CIM estudia una nova exposició pública del projecte), s'afegeixen les crítiques per la urbanització d'Es Canons, també a prop de la Colònia.

Aquesta urbanització és la més gran que hi ha en projecte a tota Mallorca, i si bé l'Ajuntament al·lega que ja fa anys que estava prevista, també és cert que quan es parla de reduir el nombre de places hoteleres, projectes com aquest semblen del tot incongruents. Són unes 6000 places, un número ja reduït respecte al projecte inicial, amb converses per reduir-lo encara més.

Dia 3 hi hagué una manifestació, organitzada pel GOB, amb nombrosa presència gabellina. Alhora se'n parla de la possible compra del terrenys, a la qual cosa no és aliè el nou govern del CIM.

A Capdepera ja hi polemitzam. Qualsevol disbauxa urbanística, tot creixement, és donat per bo.

* Sa Nostra, juntament amb el Govern Balear, manté la campanya del projecte Natura, enviant a tots els seus clients interessants consells pràctics sobre el que fer per millorar el medi ambient a les Balears. Són varis els fulls que han remès tractant temes com evitar l'excés de consum d'aigua i energia, o com contaminar menys amb la compra diària. Com es diu als fulletons, "sigues intel·ligent, cuida el medi ambient".

PROJECTE NATURA

Un món de possibilitats per a la millora i la conservació del Medi Ambient.

**"SA
NOSTRA"**

Així mateix, el dia 16 de novembre, l'Obra Social de "Sa Nostra" presentà el seu programa "Sa Nostra amb la natura", a la seu de l'Associació de la Premsa Forana. Entre d'altres punts, es destacà l'ampliació de l'oferta educativa de contingut ambiental, de la qual s'han beneficiat més de 6.500 escolars durant el passat any acadèmic. Totes aquestes activitats tenen com a objectiu comú el de contribuir a la difusió d'uns coneixements i d'unes actituds de respecte cap al nostre medi ambient entre la població més jove

D'en temps primer ...

una ullada cap enrera, per recordar la nostra gent

"Fotografia en recuerdo de la revista Cant a Mallorca, a beneficio de la V. de la Esperanza".
Aquesta és l'inscripció, feta a ploma, que figura a la fotografia, segueix la data, *Capdepera Diciembre 1930*. Entenem que aquest grapat de dones gabellines es feren la *Tarjeta Postal*, tal com reça al revers de la targeta, per obtenir un guany per dedicar-lo a les necessitats de la nostra patrona. *Miguel Flaquer* n'és el propietari com també s'indica al revers.

Dretes, començant per l'esquerra: Na Bàrbara Brunet, dona d'en Miquel Colom; n'Antònia Catayola, dona d'en Miquel Rinyon es mercader; na Margalida Mercant, casada amb Mateu Coll; segueix n'Antònia Moll d'en Pedro Gató; na Bàrbara Lliteres, mare d'en Tomeu i Jaume Coix; na Elianor Barraca, sogra d'en Mateu Xerubí; na Catalina Ferrer, "Preba"; na Margalida Vaguera, de mestre Pep Jaumí; segueix na Magdalena Falquer "Blaia", dona d'en Tomeu Pil.litu; na Maria Amoros "Polla", de na Taconera; na Maria Racona, casada amb Vicenç Tauler; devora na Margalida, viuda d'en Joan de la Palmera; i na Manuela Rigo.

Assegudes: Na Maria de l'Orient, d'en Francesc Rigo; na Margalida Mangola esposa d'en Toni Corem; na Francisca Lloveta; amb ulleres n'Antònia Climentona d'en Lluís Ladaria; na Margalida Coll; també amb ulleres na Mercedes Climentona; segueix na Catalina Bosca, dona d'en Jaume Forn; na Bàrbara Batista, na Bet Santa; na Maria Pintora, dona d'en Manolo Ruis; na Lluïsa Nebot, dona d'en Joan Ros; i la darrera és n'Antònia Falunyes d'en Toni Ferreret.

Les nines del davant de tot són: na Magdalena Nadal, na Magdalena Ruisa, de ca'n Pere Saig; na Margalida Pileña, d'en Toni Coll; n'Enriqueta, d'en Tomeu de sa Tafona; segueix na Catalina Bassona, d'en Agustí Palla; n'Antònia Cetre, d'en Mateu Preba; na Maria Cofeta de n'Iglesias de ca's mestre Jusep; i n'Antònia Tacó, d'en Biel de son Poca Palla.

Orlada, a dalt a la dreta, n'Antònia Tacó, d'en Pere Mangol.